

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки і торгівлі

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ УКРАЇНИ
підготовки бакалавра
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Силабус вибіркового освітнього компонента «Історія економічної думки України» підготовки бакалавра, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, за освітньо-професійною програмою Аналітична економіка

Розробник: Сур'як А.В., доцент кафедри економіки і торгівлі, кандидат економічних наук, доцент

Гарант освітньо-професійної програми:
Аналітична економіка

Алла СУР'ЯК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки і торгівлі
протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативний
Кількість годин / кредитів 150/5	051 Економіка Аналітична економіка Перший (бакалаврський)	Рік навчання 2-ий
		Семестр 3-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
Мова навчання		українська
Сторінка курсу в Moodle		В процесі розробки та реалізації

II. Інформація про викладача

Сур'як Алла Володимирівна

Науковий ступінь – кандидат економічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри економіки і торгівлі

Контактна інформація викладача:

Телефон 066775 91 78

Електронна пошта: surjak.alla@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент «Історія економічної думки України» належить до освітніх компонентів вільного вибору який спрямований на формування у здобувачів освіти системи компетентностей щодо розуміння та використання знань з історії економічної думки України для сучасної поведінки всіх суб'єктів економіки їх господарювання та стратегій та для використання у практиці суб'єктів ринку.

2. Пререквізити і постреквізити освітнього компонента

Пререквізити: вивчення освітнього компонента ґрунтується на знаннях та навичках сформованих освітніми компонентами «Теорія економічної науки». «Мікроекономіка». «Макроекономіка».

Постреквізити: «Національна економіка», «Державне регулювання економіки».

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета вивчення вибіркового освітнього компонента “Історія економічної думки України” є пізнання особливостей господарського розвитку на землях України, що входили до різних держав; висвітлення здобутків української економічної думки, її внеску в світову економічну науку.

Завдання освітнього компонента забезпечення системи знань здобувачів освіти на основі поглибленого вивчення історії економічної думки України, аналізу процесу формування. та теоретичного аналізу через визначення ролі та місця української економічної думки у світовому процесі розвитку економічної теорії; впливу економічної думки на формування та розвиток економічних ідей західних шкіл; внесок українських мислителів у світову економічну думку; для

практичного використання висновків та рекомендацій українських економістів минулого для розв'язання конкретних проблем сучасної господарської практики України.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки. СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бал
Змістовий модуль 1. Поведінкова економіка і економічна поведінка в прийнятті рішень						
Тема 1. Предмет і метод дисципліни „Історія економічної думки України”.	8	1	1	6		О, БО(1), Т, РМГ(1) 2
Тема 2. Господарська діяльність та господарські уявлення населення українських земель від найдавніших часів до V ст. н.е.	8		2	6		О(1), БО, Т(1), РМГ 2
Тема 3. Економічна думка Київської Русі.	7		1	6		О(1), БО, Т(1), ДС 2
Тема 4. Економічний розвиток українських земель в часи відродження та реформації (литовсько-польська доба) та особливості економічної думки цього періоду.	9	1	2	6		О(1), БО, Т(1), ДС(1) РМГ, 3
Тема 5. Особливості формування та розвитку економічної думки періоду відродження та реформації	9	1	1	6	1	О(1), СЗ (1), Т, ДС 2
Тема 6. Економічна думка в козацько-гетьманську добу (XVII-XVIII ст.).	10		1	8	1	О(1), БО, Т(1), РМГ(1) 3
Тема 7. Криза феодально-кріпосницької	8		1	6	1	О(1), БО(1),

системи господарства та розвиток ринкових відносин у XIX ст.						T(1), P 3
Тема 8. Особливості наукового періоду в українській економічній думці.	9	1	1	6	1	O(1), БО(1), T(1), P РМГ, 3
Разом за модулем 1	68	4	10	50	4	20
Змістовий модуль 2 Поведінкова економіка та ефективність ринків						
Тема 9. Економічна думка пореформеного періоду. Основні наукові школи.	9	1	1	6	1	O(1), БО, T(1), P(1) 3
Тема 10. Наукові школи економічної думки України: особливості формування та розвитку.	9	1	1	6	1	O(1), БО, T(1), P РМГ, 2
Тема 11. Розвиток ринкової економіки та економічної думки наприкінці XIX – початку XX ст.	11	1	1	8	1	O(1), БО, T(1), РМГ 2
Тема 12. Особливості розвитку економічної думки наприкінці XIX – початку XX ст.	11	1	1	8	1	O(1), БО, ДС(1), РМГ 2
Тема 13. Внесок українських економістів (др. пол. XIX - поч. XX ст.) у розвиток світової економічної думки.	11	1	2	8		O(1), БО(1), T(1), P РМГ, 3
Тема 14. Теоретичне обґрунтування розвитку економіки та проблеми розвитку економічної думки. у XX ст.	11	1	1	8	1	O(1), БО, T(1), P (1) 3
Тема 15. Економіка та економічна думка незалежної України.	11		2	8	1	O(1), БО, СЗ(1), P 2
Тема 16. Економічна думка української діаспори.	9		1	8		O(1), БО(1), T(1) РМГ, 3,
Разом за модулем 2	82	6	10	60	6	20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1						30
Модульна контрольна робота 2						30
Екзамен						60
Всього годин / Балів	150	10	20	110	10	100

Форми контролю: блиц-опитування (БО), опитування (О), тести (Т), розв'язування задач (РЗ), робота в малих групах (РМГ), ситуаційні завдання (СЗ)

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота з освітнього компонента «Історія економічної думки України» передбачає: підготовку до практичних занять відповідно до плану та графіку виконання завдань; оформлення результатів практичних завдань, до усіх видів контролю, зокрема написання поточних контрольних робіт та оцінювання рівня та вчасності виконання Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані; не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи здобувачів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента.

IV. Політика освітнього компонента

Політика щодо відвідувань занять: відвідування занять є обов'язковим. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених

силабусом. Пропущені заняття потрібно відпрацьовувати у визначений час згідно затвердженого графіка.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь у наукових заходах тощо) навчання в цей період може відбуватися в онлайн формі або за індивідуальним планом за погодженням із викладачем.

Здобувач освіти повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в освітньому процесі.

Політика щодо академічної доброчесності: окреслюється Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/rnhvxb>) та Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/aagxg>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: у випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацьовувати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів: здобувачам освіти можуть бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю (максимум 15 балів) за такі види робіт: опубліковану наукову статтю у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікацію тез із виступом на конференції – 5 балів, без виступу – 3 бали за умови, що тематика публікацій відповідає змісту тем освітнього компонента; підготовку та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 7 балів; перемогу у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів; подачу проектних заявок на участь у студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх і зимових школах тощо – 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/ukitbu>).

Підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку передбачає оцінку засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи впродовж семестру та враховує бали поточного (40 балів) та підсумкового оцінювання (у вигляді модульних контрольних робіт та/або заліку (60 балів)). Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання заліку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 60 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення заліку У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100.

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру за 100-бальною шкалою.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Питання на залік

1. Законодавчі акти України-Русі (Київської Русі), як пам'ятки економічної думки.
2. Економічні питання в міждержавних договорах Козацької держави та гетьманських «статтях» другої половини XVII ст.

3. Вирішення економічних питань в універсалах українських гетьманів вказаного періоду. Соціально-економічні мотиви «Літопису Самовидця». Літописи Г.Грабянки та С.Величка, як вираз прагнень козацької старшини та українського шляхетства.
4. Соціально-економічні погляди Ф.Прокоповича та його концепція «загального добробуту».
5. Відбиття напрямків економічної думки на Україні в матеріалах Комісії з укладання нового Соборного уложення 1767-1768 рр.
6. Економічна та просвітницькі погляди Я. Козельського. С.Десницький та його внесок у розвиток європейської економічної науки.
7. Соціально-економічні та політичні погляди Г.Сковороди.
8. «Торчинський маніфест» та «універсал до селян» – пам'ятки антифеодальної літератури XVIII ст.
9. Суспільно-політичні та економічні погляди М.Костомарова, П.Куліша, Т.Шевченка та інших учасників Кирило-Мефодіївського братства.
10. Пропозиції щодо реформування феодально-кріпосницького господарства та інші економічні питання в працях В. Каразіна.
11. Представники напрямку фізіократів в українській економічній думці першої половини XIX ст.
12. Розвиток статистики в Наддніпрянській Україні. Економічні погляди А.Скальковського, Г.Галагана, М.Арандаренка та ін.
13. Визначний український економіст статистик та соціолог Д. Журавський.
14. Зародження політекономії як університетської науки (праці М.Вольського, Т.Степенова, Г.Цехановецького та ін.).
15. Соціальні та економічні питання на сторінках журналу "Основа" 1861-1862 рр.
16. Суспільно-економічні погляди громадівців (праці О.Кістяківського, В.Антоновича, П.Житецького та ін.). Погляди революційної та радикальної демократії. Поширення
17. соціалістичних ідей. Економічні праці С.Подолінського та М.Зібера.
18. Суспільно-політичні погляди М.Драгоманова та їх вплив на подальший розвиток української соціальнополітичної думки.
19. Видатні українські економісти середини XIX ст. І.Вернадський та М.Бунге.
20. Київська "психологічна школа" в політекономії.
21. Створення інших економічних шкіл та напрямків в Україні. Суспільно-політична думка Західної України (погляди В.Навроцького, О.Терлецького, М.Павлика та ін.).
22. Економічна та соціальна концепція Ю.Бачинського.
23. Соціально-економічні погляди І.Франка.
24. Соціальні та економічні питання в програмах українських політичних партій кінця XIX – початку XX ст.
25. Погляди М.Міхновського, Б.Грінченко, В.Винниченка та ін.
26. Соціально-економічні погляди М.Грушевського.
27. Визначний внесок у вітчизняну економічну науку М.Туган-Барановського.
28. Розробка М.Туган-Барановським теоретичних проблем монетаризму, теорії криз та розвитку кооперації.
29. Діяльність інших відомих економістів початку XX ст. (В.Желєзнова, Р.Орженцького, Д.Піхно та ін.).
30. Світове господарство та основні напрямки економічної думки України на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.).
31. Економічний розвиток України в умовах командно-адміністративної економічної системи та його трактування в економічній думці.
32. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст. – початок XXI ст.).
33. Сучасні економічні теорії економічної думки України та тенденції розвитку світової економіки
34. Економічна думка Русі-України
35. Економічна думка України козацької доби (друга половина XVII – XVIII ст.)

37. Економіка думка України в першій половині XIX ст. Зародження та розвиток вітчизняної економічної науки
38. Економічна думка України другої половини XIX –початку XX ст. особливості формування та розвитку.
39. Економічна думка України в першій половині XIX ст. Зародження та розвиток вітчизняної економічної науки.
40. Предмет та методи вивчення історії економічної думки та сучасна практика господарювання.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді заліку здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у лінгвістичну оцінку.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

1-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Економічна історія України : Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.]. НАН України. Інститут історії України. К.: Ніка-Центр, 2019. Т. 2. 608 с.
2. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
3. Історія економіки та економічної думки: підручник / за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 791 с.
4. Історія економічної думки України: Навч. посібник. К., 2020.
5. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посібник / Н. М. Краус. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
6. Тимочко Н.О. Економічна історія України. К, 2021.
7. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства: За ред. Б.Д. Лановика. К., 2019.
8. Ходзінський К.Г., Мазурок П.П. Економічна історія України та провідних країн світу: Навч. посібник. Львів, 2006.
9. Юхименко П.І., Леоненко П.М., Ільєнко А.А. Економічна історія: Навч. посіб. Біла Церква, 2002.

10. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки [Текст]: Навч. посіб. / В. П. Якобчук, Ю. В. Богоявленська, С. В. Тищенко. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 476
11. Стрішенець М.М., Павлова К.В., Павлов О.М., Сур'як А.В. Діагностика соціально-економічних процесів в Україні у поглядах М.П. Драгоманова. Агросвіт №7-8. С.62-69
<https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/134>

Інтерне-ресурси

1. Національна бібліотека України імені Вернадського, Київ. URL:<http://www.nbuv.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
3. Урядовий портал URL:: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Українські підручники он-лайн URL: <http://pidruchniki.ws/#>.
5. Державний комітет з статистики України URL:: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Міністерство економіки URL:: <http://www.me.gov.ua>
7. Лига- Бизнес Информ URL:: <http://www.liga.net.com.ua>
8. Національний інститут стратегічних досліджень URL:: <http://www.niss.gov.ua> –
9. Центр перспективних соціальних досліджень URL:: <http://www.cpsr.org.ua> –
10. Human development report URL:: <http://www.hdr.undp.org>